

**ZAKON
O POSTUPCIMA ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG POVREDE KONKURENCIJE NA
TRŽIŠTU**

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se pravila postupka na osnovu kojeg fizičko ili pravno lice koje je navodno pretrpjelo štetu prouzrokovanu povredom konkurencije na tržištu od strane učesnika na tržištu ili udruženja učesnika na tržištu ili lice koje djeluje u ime jednog ili više navodno oštećenih lica ili nasljednik, odnosno pravni sljedbenik navodno oštećenog lica može da ostvari pravo na potpunu naknadu štete pred nadležnim sudom (u daljem tekstu: postupak za naknadu štete).

Povreda konkurencije na tržištu

Član 2

Povreda konkurencije na tržištu je povreda odredaba zakona kojim se uređuje zaštita konkurencije od strane učesnika na tržištu ili udruženja učesnika na tržištu (u daljem tekstu: prekršilac).

Povredom konkurencije na tržištu, smatra se i povreda odredaba čl. 101 i 102 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Pravo na potpunu naknadu štete

Član 3

Fizičko ili pravno lice koje je pretrpjelo štetu prouzrokovanu povredom konkurencije na tržištu (u daljem tekstu: oštećeni), ima pravo da zahtijeva potpunu naknadu stvarne štete i izgubljene dobiti, uključujući i pravo na zateznu kamatu u skladu sa zakonom.

Potpunom naknadom štete, u skladu sa stavom 1 ovog člana, oštećeni se stavlja u položaj u kojem bi se nalazio da povreda konkurencije na tržištu nije počinjena, bez ostvarivanja naknade štete veće od pretrpljene.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 4

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 5

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **tijelo nadležno za konkurenciju** je Evropska komisija, Agencija za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: Agencija) ili nacionalno tijelo nadležno za konkurenciju u državi članici Evropske unije;

2) **odluka o povredi konkurencije na tržištu** je odluka tijela nadležnog za konkurenciju ili presuda nadležnog suda kojom se utvrđuje povreda konkurencije na tržištu;

3) **kartel** je vrsta zabranjenog horizontalnog sporazuma ili usaglašena praksa između dva ili više konkurenta čiji cilj je usklađivanje njihovih konkurentskih postupanja na tržištu ili uticaj na odgovarajuće parametre konkurencije, ali ne ograničava dogovaranja ili usklađivanja kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih trgovinskih uslova, uključujući u pogledu prava intelektualne svojine, određivanja proizvodnih ili prodajnih kvota, dijeljenja tržišta i kupaca, kao i dogovore o učestvovanju u postupcima javne nabavke, ograničenja uvoza ili izvoza ili protivtržišnih djelovanja protiv drugih konkurenata;

4) **postojeće informacije** su dokazi koji postoje nezavisno od postupka koji vodi Agencija i bez obzira na to da li se nalaze u spisima predmeta Agencije;

5) **predlog za poravnanje** je dobrovoljna izjava učesnika na tržištu ili u njegovo ime, kojom priznaje učešće u povredi konkurencije ili odustaje od osporavanja te povrede i odgovornosti za tu povredu, sačinjena radi omogućavanja Agenciji da sprovede skraćeni postupak;

6) **prekomjerna cijena** je razlika između cijene koja je stvarno plaćena i cijene koja bi bila plaćena da nije bilo povrede konkurencije na tržištu;

7) **sporazumno rješavanje sporova** je postupak u kojem se strankama omogućava da zahtjev za naknadu štete riješe vansudskim putem;

8) **sporazum o poravnanju** je dogovor koji strane zaključe u postupku sporazumnog rješavanja spora;

9) **direktni kupac** je fizičko ili pravno lice koje je direktno od prekršioca kupilo proizvode ili usluge koji su bili predmet povrede konkurencije na tržištu;

10) **indirektni kupac** je fizičko ili pravno lice koje je od direktnog kupca ili drugog lica u lancu nabavke, kupilo proizvode ili usluge koji su bili predmet povrede konkurencije na tržištu ili proizvode ili usluge koji sadrže takvu robu ili uslugu ili su iz njih izvedeni;

11) **izjava učesnika programa saradnje u istrazi** je usmena ili pisana dobrovoljna izjava učesnika u kartelu, ili u njegovo ime, kojom se opisuje saznanje tog učesnika o postojanju kartela i njegovoj ulozi u kartelu, koja je posebno sačinjena radi podnošenja tijelu nadležnom za konkurenciju, u cilju oslobađanja ili umanjenja novčane kazne, ne uključujući već postojeće informacije;

12) **korisnik imuniteta** je učesnik programa saradnje u istrazi kojeg je tijelo nadležno za konkurenciju oslobodilo plaćanja novčane kazne u okviru programa saradnje u istrazi;

13) **nadležni sud** je sud koji odlučuje u sporovima protiv odluka Agencije, odnosno sud koji odlučuje po žalbi na presude tog suda, u skladu sa zakonom kojim se uređuje nadležnost sudova.

Pribavljanje dokaza

Član 6

Dokazi u postupcima za naknadu štete (u daljem tekstu: dokazi) su sve vrste dokaznih sredstava koja su dopuštena pred nadležnim sudom koji vodi postupak, naročito dokumenti i svi drugi predmeti koji sadrže informacije, bez obzira na medij na kojem su te informacije sačuvane.

U postupku za naknadu štete, na opravdani predlog stranke koja se poziva na isprave ili druge dokaze koji su određeni ili određivi i učini vjerovatnim da se nalaze kod druge stranke ili trećeg lica, nadležni sud može toj stranci ili trećem licu naložiti da u određenom roku podnese ispravu, odnosno predloži dokaze.

Nadležni sud odlučuje koji će se dokazi izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica, pri čemu se obim izvođenja dokaza, na osnovu razumno dostupnih činjenica navedenih u predlogu stranke, ograničava što je moguće preciznije i uže.

Prilikom odlučivanja o predlogu iz stava 1 ovog člana, nadležni sud će, uzeti u obzir i ocijeniti interese stranke koja traži pribavljanje dokaza u odnosu na interese svih strana u postupku, a naročito:

- 1) opravdanost predloga u odnosu na dostupne činjenice i dokaze;
- 2) trošak koji bi pribavljanje predloženog dokaza imalo za treća lica, uključujući informacije koji nijesu značajne za stranke u postupku;
- 3) da li dokazi čije se pribavljanje traži sadrže povjerljive podatke, naročito u odnosu na treća lica i koje su mjere za očuvanje povjerljivosti tih podataka.

Nadležni sud može naložiti pribavljanje dokaza koji sadrže tajne podatke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka, u slučaju sumnje da je došlo do sprečavanja ograničavanja ili narušavanja konkurencije i ako ocijeni da je to relevantno u postupku za naknadu štete, uz obavezu čuvanja povjerljivosti tih podataka u skladu sa zakonom.

Nadležni sud će prilikom odlučivanja u slučaju iz stava 5 ovog člana, naročito cijeliti da se čuvanje povjerljivosti podataka ne koristi na način kojim bi se izbjeglo ili otežalo vođenje postupka za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu.

Strankama u postupku i trećim licima od kojih se traži podnošenje dokaza, nadležni sud će omogućiti da se izjasne prije nego naloži podnošenje dokaza u skladu sa ovim st. 2 do 6 ovog člana.

Pribavljanje dokaza koji se nalaze u spisima predmeta Agencije

Član 7

Nadležni sud će, prilikom odlučivanja o opravdanosti i proporcionalnosti predloga stranke za pribavljanje dokaza u skladu sa članom 6 stav 4 ovog zakona, naročito uzeti u obzir da li:

- 1) je predlog određen, odnosno da li sadrži opis predmeta ili sadržaj dokumenata koji su podnijeti Agenciji ili se nalaze u spisima predmeta Agencije, a čije se pribavljanje traži;
- 2) se odnosi na postupak naknade štete pred tim sudom; i
- 3) je stranka mogla pribaviti dokaz na drugi način, odnosno da li bi pribavljanje dokaza na drugi način prouzrokovalo nesrazmjerne teškoće;
- 4) postoji, u odnosu na st. 2 i 3 ili na zahtev Agencije u skladu sa stavom 4 ovog člana, potreba za zaštitom djelotvornog sprovođenja zakona kojim se uređuje zaštita konkurencije.

Nadležni sud može nakon što Agencija okonča postupak donošenjem rješenja, da naloži pribavljanje sljedećih dokaza:

- 1) podnesaka, odnosno izjava koje su date na zapisnik;
- 2) pismena koja je Agencija dostavila strankama tokom postupka; i
- 3) povučeni predlog za poravnanje.

Nadležni sud može od Agencije da traži dostavljanje dokaza koji se nalaze u spisima predmeta Agencije samo ako stranka ili treće lice nijesu mogli pribaviti dokaz na drugi način ili se dokaz mogao pribaviti, ali sa nesrazmjernim teškoćama.

Agencija može, na sopstvenu inicijativu da podnese izjašnjenje nadležnom sudu pred kojim se vodi postupak u vezi zahtjeva za pribavljanje dokaza.

Izuzeci od pribavljanja dokaza iz spisa predmeta Agencije

Član 8

Nadležni sud u postupcima pokrenutim za naknadu štete ne može da naloži stranci ili trećem licu dostavljanje:

- 1) izjave učesnika na tržištu koje su date u okviru programa saradnje u istrazi; i
- 2) predloga za poravnanje.

Tužilac može da podnese obrazloženi zahtjev da nadležni sud pristupi dokazima iz stava 1 ovog člana, isključivo radi provjere da li predstavljaju dokaze iz programa saradnje u istrazi, odnosno predloga za poravnanje.

Ako su samo djelovi traženih dokaza obuhvaćeni stavom 1 ovog člana, preostali djelovi tih dokaza pribavljaju se u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, nadležni sud može zatražiti informacije samo od Agencije.

Učesnici na tržištu koji su dali izjave ili podnijeli dokaze iz stava 1 ovog člana mogu biti saslušani pred nadležnim sudom.

Nadležni sud ne može dozvoliti pristup dokazima iz stava 1 ovog člana strankama ili trećim licima.

Ne utičući na primjenu člana 7 i st. 1 do 6 ovog člana, pribavljanje dokaza iz spisa predmeta Agencije koji nijesu obuhvaćeni članom 7 i st. 1 do 6 ovog člana, nadležni sud može naložiti u postupku za naknadu štete u bilo kojem trenutku.

Pored odredbe člana 7 ovog zakona i st. 1 do 7 ovog člana na pribavljanje dokaza koji se nalaze u spisima predmeta Agencije i izuzetke od pribavljanja primjenjuju se i pravila i prakse o javnom pristupu dokumentima u skladu sa Regulativom (EZ) br. 1049/2001, pravo Evropske unije o zaštiti internih dokumenata organa nadležnih za konkurenciju i korespondencije između organa nadležnih za konkurenciju, kao i propisi o zaštiti internih dokumenata Agencije i korespondencije između Agencije i drugih tijela nadležnih za konkurenciju.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, nadležni sud može tražiti informacije i od drugog tijela nadležnog za konkurenciju.

Ograničenje korišćenja dokaza pribavljenih iz spisa predmeta Agencije

Član 9

Do okončanja postupka donošenjem odluke Agencije ili na drugi način, dokazi iz člana 7 stav 2 ovog zakona, koje je fizičko ili pravno lice pribavilo isključivo uvidom u spise predmeta Agencije smatraju se ili nedozvoljenim dokazima u postupku za naknadu štete ili dokazima koji su zaštićeni u skladu sa propisima kojima je uređena tajnost podataka i zaštita podataka o ličnosti.

Dokazi iz člana 8 st. 1 i 2 ovog zakona koje je fizičko ili pravno lice pribavilo isključivo uvidom u spise predmeta Agencije smatraju se ili nedozvoljenim dokazima u

postupku naknade štete ili dokazima koji su na drugi način zaštićeni u skladu sa propisima kojima je uređena tajnost podataka i zaštita podataka o личности.

Dokaze iz spisa predmeta Agencije koje je fizičko ili pravno lice pribavilo isključivo uvidom, a koji nijesu obuhvaćeni st. 1 ili 2 ovog člana, u postupku za naknadu štete može koristiti samo to lice, odnosno njegov pravni sljedbenik.

Program saradnje u istrazi

Član 10

Programom saradnje u istrazi, u smislu ovog zakona, smatra se saradnja u istrazi Agencije u vezi sa horizontalnim sporazumima (uključujući kartel), na osnovu koje se učesnik u tom tajnom sporazumu, djelujući nezavisno od drugih učesnika u takvom sporazumu i dobrovoljnim davanjem izjava o svom saznanju i ulozi u tom sporazumu može osloboditi od plaćanja novčane kazne ili se ta kazna umanjuje i koja se sprovodi u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje zaštita konkurencije.

Pravno dejstvo odluka o povredi konkurencije

Član 11

U postupku za naknadu štete, nadležni sud je vezan utvrđenjem o povredi zakona o zaštiti konkurencije sadržanim u pravosnažnoj odluci Agencije ili nadležnog suda po tužbi na tu odluku Agencije.

Odredba stava 1 ovog člana, primjenjuje se i kada je pravosnažna odluka kojom je utvrđeno sprečavanje, ograničavanje i narušavanje konkurencije na tržištu donijeta od strane organa nadležnog za zaštitu konkurencije iz druge države članice Evropske unije.

Nadležni sud u postupku za naknadu štete može da primjenjuje i postupak iz člana 267 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Zastara pokretanja postupka za naknadu štete

Član 12

Postupak za naknadu štete može se pokrenuti u roku od pet godina od kada je oštećeni saznao ili mogao da sazna za štetu:

- 1) postupanje i činjenicu koja predstavlja povredu zakona o zaštiti konkurencije;
- 2) činjenicu da mu je povredom konkurencije na tržištu nanijeta šteta; i
- 3) identitet prekršioca.

Pravo na pokretanje postupka na naknadu štete iz stava 1 ovog člana zastarijeva protekom roka od deset godina od dana prestanka povrede konkurencije na tržištu, pri čemu rok počinje da teče od dana kada je oštećenik saznao ili je mogao saznati za povredu konkurencije na tržištu, a najkasnije do isteka roka od deset godina.

Rok iz st. 1 i 2 ovog člana, prestaje da teče kada Agencija pokrene ispitni ili drugi postupak u vezi povrede konkurencije na tržištu, a na koji se postupak za naknadu štete odnosi.

Rok iz stava 3 ovog člana nastavlja da teče, godinu dana nakon pravosnažnosti rješenja Agencije o povredi konkurencije na tržištu ili nakon što je postupak na drugi način okončan.

Odgovornost za naknadu štete zbog povrede konkurencije

Član 13

Za štetu nastalu povredom konkurencije na tržištu koju je prouzrokovalo više prekršilaca zajedno, odgovaraju solidarno svi prekršioci.

Oštećeni ima pravo da zahtijeva potpunu naknadu štete od svakog prekršioca dok šteta ne bude u potpunosti nadoknađena.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako je prekršilac mikro, malo i srednje pravno lice, odgovoran je svojim direktnim i indirektnim kupcima, ako:

1) je njegov tržišni udio na relevantnom tržištu bio manji od 5% u bilo kom trenutku tokom povrede konkurencije; i

2) bi primjena opšteg pravila solidarne odgovornosti nepovratno ugrozila njegovu ekonomsku održivost i prouzrokovala gubitak cjelokupne vrijednosti njegove imovine.

Odredba stava 3 ovog člana ne primjenjuje se ako je mikro, malo i srednje pravno lice:

1) predvodilo narušavanje prava konkurencije na tržištu ili je prinudio druge učesnike na tržištu da u njemu učestvuju; ili

2) ranije izvršilo povredu konkurencije na tržištu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, učesnik u povredi konkurencije na tržištu koji je oslobođen od plaćanja novčanih kazni u okviru programa saradnje u istrazi, solidarno odgovara:

1) svojim direktnim ili indirektnim kupcima ili dobavljačima; i

2) drugim oštećenim licima, ako se naknada štete u cjelini ne može ostvariti od drugih učesnika na tržištu koji su učestvovali u istoj povredi konkurencije na tržištu.

Prekršilac koji isplati iznos veći od svog udjela u šteti može da zatraži regres od svih drugih prekršilaca koji su solidarno odgovorni, a visina tog iznosa određuje se srazmjerno njihovoj odgovornosti za štetu koju su prouzrokovali povredom konkurencije na tržištu.

Iznos obaveze prekršioca koji je oslobođen od plaćanja novčanih kazni u okviru programa saradnje u istrazi ne može da bude veći od iznosa štete koju je taj prekršilac prouzrokovao svojim direktnim ili indirektnim kupcima ili dobavljačima, koji utvrdi nadležni sud u postupku za naknadu štete.

U obimu u kojem je povredom konkurencije na tržištu prouzrokovana šteta licima koja nijesu direktni ili indirektni kupci ili dobavljači prekršioca, obaveza prekršioca koji je oslobođen od plaćanja novčanih kazni da nadoknadi iznos štete drugim prekršiocima po osnovu solidarne odgovornosti, određuje se u srazmjerno njegovoj odgovornosti za štetu.

Mikro, malo i srednje pravno lice, u smislu ovog člana, ima značenje utvrđeno zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Prenošenje prekomjernih cijena

Član 14

Ako je šteta nastala zbog prekomjerne cijene koja je prenesena na kupce u lancu snabdijevanja, naknada štete se može zahtijevati samo u visini štete koja je stvarno pretrpljena u nivou lanca snabdijevanja, pri čemu se odgovornost prekršioca ne može isključiti zbog takvog prenošenja cijena.

Nadležni sud je ovlašćen da u skladu sa zakonom procijeni obim prekomjerne cijene koja je prenesena u lancu snabdijevanja.

U postupku za naknadu štete zbog prenošenja prekomjernih cijena, tuženi može da istakne da je tužilac u cjelini ili djelimično prenio prekomjernu cijenu nastalu povredom konkurencije na tržištu na svoje kupce u lancu snabdijevanja.

Teret dokazivanja

Član 15

Kada pravo na podnošenje zahtjeva za naknadu štete ili iznos naknade štete koji se treba dodijeliti zbog prenošenja prekomjernih cijena u lancu snabdijevanja zavisi da li je i u kojoj mjeri, previsoka cijena prenesena na tužioca, teret dokazivanja postojanja i obima takvog prenošenja je na tužiocu koji može zahtijevati pribavljanje dokaza od tuženog ili od trećih lica.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, smatra se da je indirektni kupac dokazao da je prekomjerna cijena prenesena na tog kupca kada dokaže da je:

- 1) tuženi počinio povredu zakona o zaštiti konkurencije;
- 2) povreda zakona o zaštiti konkurencije dovela do prekomjerne cijene za direktnog kupca;
- 3) indirektni kupac kupio robu ili usluge koje su bile predmet povrede zakona o zaštiti konkurencije ili je kupio robu ili usluge koje su iz njih izvedene ili ih sadrže.

Odredba stava 2 ovog člana ne primjenjuje se ako tuženi u postupku pred sudom dokaže da prekomjerna cijena nije ili nije u potpunosti prenesena na indirektnog kupca.

Postupci za naknadu štete sa različitih nivoa lanca snabdijevanja

Član 16

Postupci za naknadu štete koji su pokrenuti zbog prenošenja prekomjernih cijena kroz različite nivoe lanca snabdijevanja, ne mogu dovesti do višestruke odgovornosti ni do isključivanja odgovornosti za prekršioca.

Nadležni sud pred kojim se vodi postupak za naknadu štete iz stava 1 ovog člana, prilikom odlučivanja o osnovanosti tužbenog zahtjeva, kao i procjeni da li su tužilac, odnosno tuženi dokazali činjenice iz čl. 14 i 15 ovog zakona, može da uzme u obzir:

- 1) postupke za naknadu štete koji se odnose na istu povredu zakona o zaštiti konkurencije, a koje su pokrenuli tužioci sa drugih nivoa lanca snabdijevanja;
- 2) presude donesene u postupcima iz tačke 1 ovog stava;
- 3) relevantne javno dostupne informacije koje proizlaze iz drugih postupaka koji se odnose na zaštitu konkurencije pred nadležnim organima.

Nadležni sud u postupku za naknadu štete koji su pokrenuti zbog prenošenja prekomjernih cijena kroz različite nivoe lanca snabdijevanja može da primjenjuje i postupak iz člana 30 Regulative (EU) broj 1215/2012.

Naknada za izmaklu dobit

Član 17

Odredbe čl. 14, 15 i 16 ovog zakona, ne dovode u pitanje pravo oštećenog da zahtijeva i naknadu za izmaklu dobit u slučaju potpunog ili djelimičnog prenošenja prekomjernih cijena.

Postupci iz čl. 14, 15 i 16 ovog zakona primjenjuju se i na povredu konkurencije na tržištu koja se odnosi na snabdijevanje prekršioca.

Određivanje iznosa štete

Član 18

Ako utvrdi da oštećenom pripada pravo na naknadu štete, ali štetu nije moguće utvrditi ili bi se mogla utvrditi uz nesrazmjerne teškoće, nadležni sud je ovlašten da procijeni iznos štete po slobodnoj ocjeni.

Smatra se da je zbog povrede prava konkurencije na tržištu počinjene u obliku kartela nastala šteta, osim ako učesnik u kartelu ne dokaže suprotno.

Kod određivanja iznosa štete Agencija može pružiti stručnu pomoć nadležnom sudu, ako to ocijeni potrebnim.

Sporazumno poravnanje

Član 19

Zastarijevanje za pokretanje postupka za naknadu štete ne teče tokom trajanja postupka zaključivanja sporazumnog poravnanja.

Pravno dejstvo iz stava 1 ovog člana, odnosi se isključivo prema licima koja su uključena ili zastupana u sporazumnom poravnanju.

Lica iz stava 2 ovog člana mogu od nadležnog suda tražiti prekid postupka za naknadu štete zbog povrede konkurencije radi zaključivanja sporazumnog poravnanja.

Prekid postupka iz stava 3 ovog člana može trajati najduže dvije godine.

Naknadu štete koja je isplaćena po osnovu sporazumnog poravnanja Agencija, odnosno nadležni sud može uzeti u obzir kao olakšavajuću okolnost prilikom odlučivanja o povredi konkurencije.

Dejstvo sporazumnog poravnanja na buduće postupke za naknadu štete

Član 20

Ako oštećeni zaključi sporazum o poravnanju sa jednim ili više prekršilaca, ukupan iznos zahtjeva za naknadu štete tog oštećenog umanjuje se za dio štete koji su ti prekršiociprouzrokovali povredom konkurencije na tržištu oštećenom, a preostali dio zahtjeva za naknadu štete oštećeni ostvaruje od prekršilaca koji nijesu učestvovali u sporazumnom poravnanju.

Prekršioci koji ne učestvuju u sporazumnom poravnanju nemaju pravo da od prekršioca koji je zaključio sporazum o poravnanju zahtijevaju regres.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ako prekršioci koji nijesu učestvovali u sporazumnom poravnanju ne mogu da izmire dio naknade štete koji odgovara njihovom udjelu u prouzrokovanoj šteti, oštećeni može zahtijevati preostali dio zahtjeva za naknadu štete od prekršioca koji je učestvovao u sporazumnom poravnanju, osim ako sporazumom o poravnanju nije drugačije određeno.

Prilikom određivanja iznosa regresa koji prekršilac može zahtijevati od drugog prekršioca srazmjerno njegovom udjelu u šteti prouzrokovanoj povredom konkurencije, nadležni sud uzeće u obzir sve naknade štete koje je taj prekršilac isplatio na osnovu sporazuma o poravnanju.

Shodna primjena

Član 21

U postupku uređenim ovim zakonom shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak ako zakonom nije drugačije propisano.

Primjena na započete postupke

Član 22

Odredbe ovog zakona primjenjuju se na postupke za naknadu štete koji su pokrenuti nakon 26. decembra 2014. godine, a koji do stupanja na snagu ovog zakona nijesu okončani.

Odložena primjena

Član 23

Odredbe člana 2 stav 2, člana 8 st. 6 i 9, člana 11 stav 3 i člana 16 stav 3 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Stupanje na snagu

Član 24

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA
(naziv ministarstva koje je sprovelo javnu raspravu)

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI

Nacrt Zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu
(naziv nacrtu zakona, odnosno strategije koji je bio predmet javne rasprave)

Vrijeme trajanja javne rasprave: 20 dana od dana objavljivanja javnog poziva (najkasnije do 17.02.2025. godine)

Način sprovođenja javne rasprave:

- Primjedbe, predlozi i sugestije na Nacrt zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu dostavljaju se Ministarstvu ekonomskog razvoja u pisanoj formi na adresu: Rimski trg, broj 46, 81000 Podgorica ili na e-mail: marija.vukcevic@mek.gov.me i goran.kujovic@mek.gov.me tokom cijelog trajanja javne rasprave.

Rezime dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

Podaci o podnosiocu: **Američka privredna komora u Crnoj Gori**

Primjedba/predlog/sugestija 1: Član 2 stav 1 tačka 2):

Predlažemo sljedeću izmjenu:

"Prekršilac" je učesnik na tržištu ili udruženje učesnika na tržištu, u smislu propisa o zaštiti konkurencije koje je počinilo povredu konkurencije na tržištu;

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 1: Zbog nedostatka definicije učesnika na tržištu u ovom propisu, potrebno je upućivanje na relevantan propis.

Primjedba se prihvata.

Obrazloženje: Nacrtom zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu je jasno propisano da je prekršilac učesnik na tržištu ili udruženje učesnika na tržištu koje je počinilo povredu konkurencije na tržištu. Prihvatamo dopunu definicije podnosioca koja se odnosi na upućivanje na Zakon o zaštiti konkurencije u kojem je sadržano bliže određenje učesnika na tržištu. S tim u vezi, članom 3 stav 1 Zakona o zaštiti konkurencije ("Službeni list Crne Gore", br. 44/12, 13/18, 145/21) propisano je da se zakon primjenjuje na pravna i fizička lica koja obavljaju privrednu djelatnost i učestvuju u proizvodnji i prometu roba, odnosno usluga na teritoriji Crne Gore (u daljem tekstu: **učesnici na tržištu**). Na ovaj način harmonizovan je propis sa Direktivom 2014/104/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za povredu odredaba prava konkurencije na tržištu država članica i Evropske unije, a istovremeno u okviru definicije prekršioca uvrštena je terminologija koja obuhvata sva lica - fizička i pravna predviđena važećim Zakonom o zaštiti konkurencije. Korigovani član 2 stav 1 tačka 2 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

"Prekršilac" je učesnik na tržištu ili udruženje učesnika na tržištu u smislu Zakona o zaštiti konkurencije koje je počinilo povredu konkurencije na tržištu.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Član 2 stav 1 tačka 6);

Predlažemo sljedeću izmjenu:

“Oštećenik” je pravno ili fizičko lice koje je pretrpjelo štetu prouzrokovanu povredom konkurencije na tržištu;

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 2: Preciziranja radi, smatramo da treba dodati “pravno ili fizičko” kako bi bilo jasno da su terminom obuhvaćeni i potrošači. U tom slučaju, neće biti potrebno pojašnjenje koje se nalazi u članu 3.

Primjedba se prihvata.

Obrazloženje: Prihvata se primjedba podnosica u vezi dodatnog preciziranja pojma „oštećenik“. Korigovani član 2 stav 1 tačka 6 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

“Oštećenik” je fizičko ili pravno lice koje je pretrpjelo štetu prouzrokovanu povredom konkurencije na tržištu;

Ne prihvata se sugestija podnosica u vezi izmjene u članu 3 stav 1 Nacrta zakona, zato što je u pitanju dodatno preciziranje na koja lica se odnosi pravo da mogu zahtijevati i da mogu dobiti potpunu naknadu štete.

Primjedba/predlog/sugestija 3: Član 2 stav 1 tačka 11);

Predlažemo sljedeću izmjenu:

“Odluka o povredi” je rješenje Agencije kojim se utvrđuje povreda konkurencije na tržištu ili presuda Upravnog suda kojom se potvrđuje rješenje Agencije, odnosno presuda Upravnog suda u sporu pune jurisdikcije kojom se utvrđuje povreda konkurencije na tržištu;

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 3: Termin “Odluka” širi je od termina rješenje i obuhvata i rješenje javnopravnog organa i presudu suda. Takođe, precizirali smo definiciju u pogledu postupka u kojem se odluka o povredi donosi.

Primjedba se djelimično prihvata.

Obrazloženje: Prihvata se predlog podnosioca u dijelu izraza “Odluka” zato što je adekvatan i u potpunosti pokriva izraze “rješenje” i “presuda Upravnog suda”, međutim u dijelu daljeg preciziranja ovog pojma smatramo da je Nacrtom zakona jasno i konkretno precizirano na što se Odluka o povredi odnosi pa se predlog podnosioca u dijelu daljeg preciziranja pojma Odluke ne prihvata. Korigovani član 2 stav 1 tačka 11 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

“Odluka o povredi” je rješenje Agencije ili presuda Upravnog suda kojim se utvrđuje povreda konkurencije na tržištu;”

Primjedba/predlog/sugestija 4: Član 2 stav 1 tačka 12);

Predlažemo sljedeću izmjenu:

“Pravosnažna odluka o povredi” je rješenje Agencije kojim se utvrđuje povreda konkurencije a koje se više ne može pobijati u upravnom sporu, kao i presuda Upravnog suda.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 4: Precizirana je definicija u odnosu na pravosnažnost odluke.

Primjedba se djelimično prihvata.

Obrazloženje: Primjedba se djelimično prihvata u dijelu naziva izraza s obzirom da je prihvaćena sugestija podnosioca preloga u vezi člana 2 stav 1 tačka 11 u dijelu izraza "odluka". S tim u vezi, logično je da će se izvršiti izmjena i u ovoj tački u dijelu promjene izraza "rješenje" u izraz "odluka", koji je u potpunosti adekvatan. Međutim, ne prihvata se predlog podnosioca u dijelu pojašnjenja navedenog izraza s obzirom na činjenicu da je Nacrtom zakona propisano da je pravosnažna odluka o povredi - odluka koje se više ne može pobijati redovnim pravnim sredstvima. Kako je u pitanju terminologija koja je opštepoznata i koja se koristi u našem pravnom sistemu primjedba podnosioca u dijelu preciziranja pojma se ne prihvata. Korigovani član 2 stav 1 tačka 12 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

"Pravosnažna odluka o povredi" je odluka koje se više ne može pobijati redovnim pravnim sredstvima."

Primjedba/predlog/sugestija 5: Član 2 stav 1 tačka 14);

Predlažemo sljedeću izmjenu:

"Kartel" je sporazum ili usaglašena praksa između dva ili više konkurenta koji imaju za cilj usklađivanje njihovih konkurentskih postupanja na tržištu ili uticaj na relevantne parametre konkurencije, uključujući ali ne ograničavajući se na dogovaranja ili usklađivanja kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih trgovinskih uslova, uključujući u pogledu prava intelektualne svojine, određivanja proizvodnih ili prodajnih kvota, dijeljenja tržišta i kupaca, uključujući dogovore o učestvovanju u postupcima javne nabavke, ograničenja uvoza ili izvoza ili protivtržišnih djelovanja protiv drugih konkurenata;

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 5: Ispravka greške u definiciji, a u skladu s Direktivom Evropske Unije 2014/104 ("Direktiva").

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Donošenju Zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu, pristupilo se primarno sa ciljem usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije, međutim to ne znači da je neophodno prepisati svaku riječ Direktive. Prilikom usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva sa pravom EU potrebno je transponovati u što većoj mjeri suštinu samih odredbi Direktive što smatramo da je Nacrtom zakona već izvršeno. S tim u vezi, predložena izmjena nije prihvaćena jer bi donijela određeni stepen konfuzije u pojmu izraza „kartel“.

Primjedba/predlog/sugestija 6: Član 2 stav 1 tačka 15);

Predlažemo sljedeću izmjenu:

"Pokajnički program";

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 6: Program saradnje u istrazi je nedovoljno precizan jer svaki učesnik na tržištu ima obavezu saradnje u istrazi koja ne podrazumijeva priznanje prekršaja niti dobrovoljno davanje inkriminišućih dokaza. Alternativno predlažemo termin "Program oslobođenja od kazne ili umanjenja kazne"

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Prilikom formulisanja naziva Programa u namjeri da se izbjegne naziv "Pokajnički program" jedna od alternativa bila je i "Program oslobođenja od kazne ili

umanjenja kazne". Međutim, daljom analizom ipak smo se odlučili za naziv „Program saradnje u istrazi“ koji je adekvatniji zato što se odnosi na učesnika u tajnom kartelu, koji nezavisno od drugih učesnika na tržištu uključenih u kartel, **sarađuje u istrazi Agencije** dobrovoljnim iznošenjem svojih saznanja o kartelu kao i njegovoj ulozi u njemu.

Primjedba/predlog/sugestija 7: Član 2 stav 1;

Predlažemo uključivanje definicije "Prenošenja prekomjernih cijena":

"Prenošenje prekomjernih cijena" označava praksu u kojoj lice koje je snosilo povećane troškove usljed povrede konkurencije, u cjelini ili djelimično, prenosi te troškove na svoje kupce, bilo kroz povećanje cijena, smanjenje količine ili kvaliteta proizvoda ili usluga, ili na drugi način;

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 7: Smatramo da je potrebno definisati pojam radi jasnoće za učesnike na tržištu koji se s istim prvi put susreću.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Direktiva koja je predmet usaglašavanja sa Nacrtom zakona ne predviđa definiciju pojma prenošenja prekomjernih cijena. Takođe, u pravnom sistemu Crne Gore već postoje detaljnija pravila o transfernim cijenama.

Primjedba/predlog/sugestija 8: Član 3, stav 1;

Ukoliko Zakon ne reguliše kolektivne tužbe, može se razmotriti predlog da se omogući podnošenje tužbi od strane udruženja potrošača, poslovnih udruženja ili drugih zainteresovanih strana u ime oštećenih subjekata.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Donošenju Zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu, pristupilo se primarno sa ciljem usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije - Direktivom 2014/104/EU koja ne predviđa kolektivne tužbe. S obzirom da je u toku rad na izradi propisa čiji će predmet biti kolektivne tužbe kao i na činjenicu da je Nacrtom zakona jasno propisano koje lice je „oštećenik“ i koja su njegova prava, primjedba podnosioca se ne prihvata.

Primjedba/predlog/sugestija 9 član 3, stav 3 - Trebalo bi precizirati da li se kamata obračunava od dana nastanka štete, od dana podnošenja tužbe ili od donošenja presude, i po kojoj stopi (zakonska kamata ili neka specifična stopa u skladu sa praksom EU).

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Direktiva EU 2014/104 koja je predmet usaglašavanja sa Nacrtom zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu ne razrađuje da li se kamata obračunava od dana nastanka štete, od dana podnošenja tužbe ili od donošenja presude kao ni po kojoj stopi. Članom 3 stav 1 Nacrta zakona propisano je da je oštećenik - fizičko ili pravno lice koje je pretrpjelo štetu prouzrokovanu povredom konkurencije na tržištu i da može zahtijevati i dobiti potpunu naknadu štete dok je članom 3 stav 3 Nacrta zakona propisano da naknada štete uključuje pravo na naknadu za stvarni gubitak i za izmaklu dobit, kao i pravo na isplatu kamate. Kako je članom 4 Nacrta zakona propisano da se u postupcima naknade štete shodno primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuju parnični postupak i obligacioni odnosi, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno, smatramo da nije potrebno dalje preciziranje. Takođe, ovo pitanje će biti predmet dodatnog usaglašavanja sa Ministarstvom pravde

Primjedba/predlog/sugestija 10: Član 5 stav 1:

Predlažemo sljedeću izmjenu:

Kad se u postupku za naknadu štete stranka poziva na isprave ili druge dokaze koji su određeni i odredivi, i tvrdi da se isprava, odnosno drugi dokaz, nalazi kod druge stranke ili trećeg lica, sud će označenu stranku ili treće lice pozvati da podnese ispravu, odnosno drugi dokaz, ostavljajući za to određeni rok.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 10: Stav je usklađen sa jezikom Zakona o parničnom postupku i dodato je da sud može i trećem licu narediti da dostavi ispravu, a ne samo stranci kako se mogla tumačiti predložena odredba.

Primjedba se djelimično prihvata

Obrazloženje: U suštinskom smislu nema razlike između odredbe iz Nacrta Zakona i predloga predlagača osim u dijelu da je prilikom pripreme Nacrta zakona propušteno da se precizira da će nadležni sud pozvati i treće lice takođe da podnese ispravu, odnosno predoči dokaze ostavljajući joj za to određeni rok. Korigovani član 5 stav 1 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

„U postupku za naknadu štete, na predlog stranke koja se poziva na isprave ili druge dokaze koji su određeni ili odredivi, a tvrdi da se isprave ili drugi dokazi nalaze kod druge stranke ili trećeg lica, nadležni sud će ovu stranku ili treće lice pozvati da podnese ispravu, odnosno predoči dokaze ostavljajući joj za to određeni rok.“

Primjedba/predlog/sugestija 11: Član 5 stav 2:

Predlažemo da se briše.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 11: Ovo ovlašćenje sud svakako ima u skladu sa ZPP-om, a ovaj član se odnosi na otkrivanje dokaza koji se nalaze kod suprotne stranke ili trećeg lica, a ne na dokazivanje uopšte.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Ne prihvata se predlog podnosioca za brisanje člana 5 stav 2 Nacrta Zakona. Predmetni stav je usaglašen sa propisima koji već postoje u pravnom sistemu Crne Gore a dodatno i zato što se ovim stavom propisuje da nadležni sud rješava koji će se dokazi izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica, što u svakom slučaju nije suvišno precizirati.

Primjedba/predlog/sugestija 12: Član 5, stav 7

Razmotriti dopunu na način koji omogućava trećim licima da se žale sudu ako smatraju da je zahtjev za dostavljanje dokaza preterano opterećujući ili ugrožava njihova prava.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Neosnovan je zahtjev podnosioca za dopunu člana 5 stav 7 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu, prvenstveno zato što u toku samog postupka pred nadležnim sudom, konkretno prilikom saslušanja treća lica mogu, ukoliko smatraju da je zahtjev za dostavljanje dokaza preterano opterećujući ili da ugrožava njihova prava, da to saopšte sudu. Nadležni sud će u svakom slučaju cijeniti osnovanost takvog zahtjeva.

Primjedba/predlog/sugestija 13: Član 5:

Predlažemo da se dodaju sljedeće odredbe u član 5:

Kad stranka, odnosno treće lice tvrdi da se dokaz ne nalazi kod nje, odnosno da joj nije dostupan, sud može izvoditi dokaze radi utvrđivanja te činjenice.

Stranka ili treće lice ima pravo da uskrati otkrivanje dokaza iz razloga iz kojih svjedok može da odbije svjedočenje, odnosno iz razloga iz kojih svjedok može da uskrati odgovor na pojedina pitanja, a u skladu sa zakonom kojim se uređuje parnični postupak.

Ako je izvođenje dokaza iz ovog člana ili otkrivanje dokaza na osnovu ovog člana povezano s određenim troškovima za treće lice, sud će pozvati predlagača da položi predujam troškova.

Protiv odluke suda o prijedlogu za otkrivanje dokaza nije dopuštena posebna žalba.

Izvršenje odluke kojom se trećem licu nalaže otkrivanje dokaza sud sprovodi po službenoj dužnosti u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje izvršni postupak.

Treće lice ima pravo na naknadu opravdanih troškova koje je imalo u vezi s otkrivanjem dokaza. Trošak treba zatražiti u roku od 15 dana nakon potpunog postupanja po odluci suda.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 13: Odredbe su predložene radi preciziranja procesnih prava stranaka i trećih strana u vezi sa otkrivanjem dokaza.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Članom 4 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu propisana je shodna primjena odnosno da se u postupcima naknade štete shodno primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuju parnični postupak i obligacioni odnosi, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno. S tim u vezi, primjedba podnosioca se ne prihvata zato što u pravnom sistemu Crne Gore već postoje norme kojima se detaljno reguliše sam postupak odnosno preciziraju prava i obaveze stranaka i trećih lica u postupku.

Primjedba/predlog/sugestija 14: Član 5a:

Predlažemo da se unese poseban član kojim će se definisati zaštita povjerljivih informacija u postupku naknade štete:

[Član 5a]

[Zaštita povjerljivih informacija]

Na zahtjev stranke, trećeg lica kome je naloženo otkrivanje dokaza, ili po službenoj dužnosti, sud može rješenjem, radi zaštite povjerljivih informacija stranke ili trećeg lica:

- 1) isključiti javnost iz cijelog postupka ili dijela postupka;
- 2) odrediti da se dokumenti koji sadrže te informacije ne mogu kopirati, već se može izvršiti uvid u sudu u te dokumente;
- 3) odrediti da se dokumenti koji sadrže te informacije zatvore u poseban koverat koji se može otvarati samo na sudu, u kom slučaju će se ponovno zatvoriti u poseban koverat i na njemu naznačiti da je dokument razgledan, datum razgledanja i ko je vršio razgledanje;
- 4) prije davanja na uvid dokumenata koji sadrže povjerljive informacije upozoriti stranke i druga lica koja imaju pravo uvida u dokument koji sadrži povjerljive informacije o obavezi čuvanja tih informacija na osnovu ovog Zakona i drugih propisa kojima se uređuje zaštita povjerljivih informacija. O tome da su upoznate sa svojim obavezama čuvanja povjerljivosti činjenica, lica koje vrše uvid u dokumente potpisuju pred sudom izjavu.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana nije dopuštena posebna žalba.

Odluke koji sadrže povjerljive podatke zbog kojih je isključena javnost objavljuju se u redigovanom formatu.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 14: Zakon o zaštiti poslovne tajne ne sadrži odredbe o zaštiti poslovne tajne u svim postupcima. Takođe, odredbe koje se odnose na zaštitu povjerljivih informacija su nejasne, pozivaju se na više propisa, a s obzirom na to da će postupci naknade štete zbog povrede konkurencije nesumnjivo iziskivati otkrivanje

dokaza koji sadrže komercijalno osjetljive podatke stranaka, neophodno je propisati jasna pravila za njihovu zaštitu. Odredba je predložena po ugledu na hrvatski Zakon o postupcima za naknadu štete.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Članom 5 stav 4 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu propisano je da je nadležni sud prilikom izvođenja dokaza koji sadrže tajne podatke, dužan da postupa u skladu sa odredbama zakona kojima se čuvaju tajni podaci, a takođe članom 4 Nacrta zakona propisuje se shodna primjena zakona. Upućivanjem na propise kojima se čuvaju tajni podaci, kao i na Zakon o parničnom postupku i Zakon o obligacionim odnosima, smatramo da su već zaštićeni podaci i informacije u postupku pred sudom u skladu sa važećim propisima u Crnoj Gori.

Primjedba/predlog/sugestija 15: Član 6, stav 2, tačka 3

Pojam "nesrazmjerne teškoće" bi se mogao dodatno razjasniti – da li se odnosi na finansijski trošak, vremenski okvir ili tehničku nemogućnost pribavljanja dokaza? Može se dodati i kriterijum proporcionalnosti, gdje bi sud procjenjivao da li bi otkrivanje dokaza moglo narušiti efikasnost sprovođenja konkurencijskog prava ili zaštitu osjetljivih podataka.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 15: Predložena razrada pojma "nesrazmjerne teškoće" pružila bi sudovima jasniji okvir za odlučivanje, smanjujući mogućnost proizvoljnih odluka.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Pojam „nesrazmjerna teškoća“ je pojam koji predviđa Direktiva koja je predmet usaglašavanja sa Nacrtom zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu. S obzirom da Direktiva ne razrađuje dodatno ovaj pojam ukoliko bi propisali što bi sve obuhvatao navedeni pojam mogli bi doći u situaciju da ovaj pojam bude neadekvatno ili nedovoljno razjašnjen. Upravo iz tog razloga u skladu sa propisima na koje upućuje Nacrt zakona, a koji su na snazi u Crnoj Gori, ostavlja se sudu mogućnost da sam procijeni da li je stranka mogla pribaviti dokaz na drugi način, ili ukoliko je dokaz mogla pribaviti da li bi to bilo sa nesrazmjernim teškoćama. Takođe, termin „nesrazmjerna teškoća“ je termin koji se često koristi u pravnom sistemu Crne Gore i pri tome se ne obrazlaže dodatno.

Primjedba/predlog/sugestija 16: Član 8:

Djelovi prva dva stava člana 8 su nejasni u dijelu koji se odnosi na "spise koji su zaštićeni u skladu sa propisima kojima je uređena tajnost podataka, zaštita podataka o ličnosti zaštićena neobjavljenih podataka".

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 16: Zakon o zaštiti neobjavljenih podataka je prestao da važi donošenjem Zakona o zaštiti poslovne tajne, a podaci koji se štite na osnovu Zakona o zaštiti poslovne tajne se mogu koristiti kao dokazi u skladu s ovim zakonom uz odgovarajuće predložene mjere zaštite.

Primjedba se prihvata

Obrazloženje: Osnovan je predlog podnosioca pa će se izvrši korekcija u članu 8 stav 1 i 2 Nacrta zakona. Korigovani član 8 stavovi 1 i 2 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

“Dokazi iz člana 7 stav 1 i 2 ovog zakona koje je fizičko ili pravno lice pribavilo isključivo uvidom u spise predmeta Agencije ne mogu se koristiti u postupcima naknade štete kao ni

spisi koji su zaštićeni u skladu sa propisima kojima je uređena tajnost podataka i zaštita podataka o ličnosti.

Do donošenja rješenja kojim se okončava postupak pred Agencijom ne mogu se koristiti kao dokazi spisi iz člana 6 stav 3 ovog zakona koje je fizičko ili pravno lice pribavilo isključivo uvidom u spise predmeta Agencije ili u spise koji se smatraju nedozvoljenim u postupcima za naknadu štete ili su zaštićeni u skladu sa propisima kojima je uređena tajnost podataka i zaštita podataka o ličnosti."

Primjedba/predlog/sugestija 17: Član 9 stav 1 tačka 4):

Uključiti povredu predložene odredbe koja se odnosi na zaštitu povjerljivih podataka.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Predlog podnosioca se ne prihvata zato što se u pozivima na članove koji se nalaze u okviru člana 9 stav 1 tačka 4 Nacrta zakona već nalazi poziv na članove kojima je obuhvaćena zaštita podataka. Članom 9 stav 1 tačka 4 Nacrta zakona propisano je da nadležni sud može izreći novčane kazne strankama, trećim licima i njihovim zastupnicima u slučaju povrede ograničenja korišćenja dokaza propisanih članovima 6, 7 i 8 ovog zakona.

Primjedba/predlog/sugestija 18 Član 9 stav 2): Propisati iznose ili raspon za zapriječene novčane kazne ili dodati odredbu koja precizira kriterijume za određivanje iznosa kazne – npr. težina povrede, ekonomska snaga lica i posljedice po postupak. Predlažemo sljedeću odredbu:

"Novčane kazne koje nadležni sud može izreći su periodične novčane kazne u iznosu od 500 eura do 5.000 eura za svaki dan neispunjenja naložene obaveze, a najviše do 1% ukupnog prihoda ostvarenog u finansijskoj godini koja prethodi godini u kojoj je postupak pokrenut."

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Predlog podnosioca se ne prihvata zato što nije predmet usaglašavanja sa predmetnom Direktivom

Primjedba/predlog/sugestija 19 Član 9 stav 3): Nije jasno o kojim troškovima je riječ, da li troškova postupka, troškova za otkrivanje dokaza ili nekih trećih. Takođe, predlažemo po ugledu na preporuke iz Direktive da se propiše da ako stranka ne postupi po odluci suda kojom joj se nalaže otkrivanje dokaza ni nakon izricanja novčane kazne, sud će činjenice koje su se tim dokazom trebale utvrditi smatrati utvrđenima.

Precizirati da li se kazna može izreći odgovornom licu u pravnom licu i pod kojim uslovima. Nije jasno da li sud može izreći kaznu odmah ili postoji poseban postupak (pozivanje stranke da se izjasni, rok za plaćanje kazne, pravo na žalbu).

Dodati odredbu da sud prije izricanja kazne daje mogućnost stranci da se izjasni i da li može koristiti pravni lijek protiv odluke.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 18:

Smatramo da je neophodno propisati raspon novčanih kazni, i da bi adekvatno bilo da kazne budu na nivou procesnih kazni iz Zakona o zaštiti konkurencije, uz modifikaciju najvišeg iznosa kazne.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Predlog podnosioca se ne prihvata zato što nije predmet usaglašavanja sa predmetnom Direktivom

Primjedba/predlog/sugestija 20: Član 10

Predlažemo da se član dopuni odredbom "Nadležni sud može po službenoj dužnosti pribaviti pravosnažnu odluku Agencije ili presudu Upravnog suda ako nije dostavljena od strane stranaka u postupku.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 20: Dopuna bi omogućila nadležnom sudu da aktivno doprinese efikasnosti postupka, osiguravajući dostupnost ključnih dokaza čak i kada ih stranke ne dostave, čime bi se olakšalo odlučivanje u predmetima naknade štete.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: U cilju ostvarivanja prava pred nadležnim sudom stranke u postupku dostavljaju dokaze koji im idu u prilog. S tim u vezi, neosnovan je zahtjev predlagača kada je logično da će stranka koja je pokrenula postupak za naknadu štete dostaviti rješenje ili presudu upravnog suda, naročito kada zna da se u skladu sa ovim zakonom pravosnažno rješenje koje je utvrdila Agencija ili presuda Upravnog suda u postupku po tužbi smatraju nepobitnim dokazom u postupku za naknadu štete. Članom 7 stav 7 Nacrta zakona propisano je da nadležni sud od Agencije može tražiti otkrivanje dokaza koji se nalaze u spisima predmeta Agencije samo ako stranka ili treće lice nisu mogli pribaviti dokaz na drugi način, ili ukoliko se dokaz mogao pribaviti ali sa nesrazmjernim teškoćama. Imajući u vidu da se dopuna koju predlaže predlagač odnosi na pravosnažnu odluku Agencije ili presudu Upravnog suda, evidentno je da su u pitanju dokazi do kojih stranka u postupku može doći bez posredovanja suda.

Primjedba/predlog/sugestija 21: Član 11:

Predlažemo da se propiše period apsolutne zastare u određenom roku od prestanka povrede konkurencije, na primjer 10 godina od prestanka povrede, što bi uskladilo zakon sa standardima EU.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Članom 11 stav 1 Nacrta zakona propisano je da zastara za pokretanje postupka za naknadu štete počinje da teče nakon prestanka povrede konkurencije na tržištu i nakon što je oštećeno lice saznalo, ili se razumno može očekivati da zna za postupanje i činjenicu koja predstavlja povredu konkurencije na tržištu, činjenicu da mu je povreda konkurencije na tržištu nanijela štetu, i identitet prekršioca, dok je stavom 2 navedenog člana propisano da zastara za pokretanje postupka za naknadu štete nastupa istekom roka od pet godina. Dakle, predmetnom Direktivom je već propisan rok.

Primjedba/predlog/sugestija 22 Član 11, stav 1

Dodati objektivne kriterijume kako se utvrđuje kada se „razumno može očekivati“ da je lice znalo– na primjer, vezivanje za javnu objavu odluke Agencije.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Termin „razumno“ se koristi u važećim zakonima u Crnoj Gori i pri tome se ne obrazlaže dodatno što se sve podrazumijeva pod ovim terminom. Takođe, imajući u vidu da ni predmetna Direktiva ne precizira što se konkretno podrazumijeva pod ovim pojmom, logično je da se ostavlja sudu da u toku samog postupka na osnovu slobodne procjene utvrdi činjenično stanje.

Primjedba/predlog/sugestija 23 Član 11 stav 4):

Odredba sadrži grešku nastalu prevođenjem Direktive i treba da glasi:

"Prekid zastare za pokretanje postupka za naknadu štete prestaje godinu dana nakon što je rješenje Agencije o narušavanju konkurencije na tržištu postalo pravosnažno, ili nakon što je postupak na drugi način pravosnažno okončan."

Primjedba se prihvata

Obrazloženje: Korigovani član 11 stav 4 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

"Prekid zastare za pokretanje postupka za naknadu štete prestaje godinu dana nakon što je rješenje Agencije o narušavanju konkurencije na tržištu postalo pravosnažno ili nakon što je postupak na drugi način okončan."

Primjedba/predlog/sugestija 24: Član 12:

Predlažemo da se doda sljedeća odredba:

Udjeli prekršilaca u šteti određuju se uzimajući u obzir sve okolnosti pojedinog slučaja, kao što su, uključujući ali ne ograničavajući se na, tržišni udjeli na relevantnim tržištima, prihodi ostvarene na relevantnim tržištima, i uloga prekršioca u kartelu ili drugoj povredi konkurencije. Ako se udjeli prekršilaca ne mogu utvrditi, na svakoga pada jednaki dio, osim ako pravičnost zahtijeva da se u konkretnom slučaju drukčije odluči.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 24: S obzirom na specifičnost povrede iz koje nastaje šteta, posebno u slučaju kartela, potrebno je propisati smjernice za utvrđivanje udjela prekršilaca u šteti.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Članom 12 Nacrta zakona između ostalog propisano je da za štetu nastalu povredom konkurencije na tržištu koju je više prekršilaca prouzrokovalo zajedno svi prekršioci odgovaraju solidarno, kao i da je svaki od prekršilaca obavezan da potpuno nadoknadi štetu nastalu povredom konkurencije na tržištu a oštećeno lice ima pravo da traži potpunu naknadu štete od svakog od tih prekršilaca sve dok šteta ne bude u potpunosti nadoknađena. Član 12 Nacrta zakona je usklađen sa Direktivom 2014/104/EU. Članom 4 Nacrta zakona propisano je da se u postupcima naknade štete shodno primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuju parnični postupak i obligacioni odnosi, osim ako predmetnim zakonom nije drugačije određeno. S tim u vezi, važećim propisima su već propisana prava i obaveze prekršilaca u toku samog postupka pred sudom odnosno obaveze kada je više lica odgovorno za naknadu štete.

Primjedba/predlog/sugestija 25: Član 13 stav 2):

Predlažemo da se odredba izmijeni na sljedeći način:

"Naknada štete iz stava 1 ovog člana ne može premašiti iznos štete koju je tužilac pretrpio usljed povrede konkurencije na tržištu, čime se osigurava da ne dođe do prekomjerne naknade štete. Postupci naknade štete oštećenika s različitih nivoa lanca snabdijevanja ne smiju dovesti do nepostojanja odgovornosti prekršioca."

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 25:

Prenošenjem ove odredbe iz Direktive u nacrtu je izgubljen smisao odredbe, kojom treba da bude propisano da pokretanje postupaka za naknadu štete na različitim nivoima lanca snabdijevanja ne može da dovede do potpunog odsustva odgovornosti prekršioca, a ne "nezavisno od odsustva odgovornosti prekršioca".

Primjedba se prihvata

Obrazloženje:

Korigovani član 13 stav 2 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

"Naknada štete iz stava 1 ovog člana ne može premašiti iznos štete koju je tužilac pretrpio usljed povrede konkurencije na tržištu, čime se osigurava da ne dođe do prekomjerne naknade štete. Postupci naknade štete oštećenika s različitih nivoa lanca snabdijevanja ne smiju dovesti do nepostojanja odgovornosti prekršioca."

Primjedba/predlog/sugestija 26: Član 13 stav 5):

Nedostaje veznik "i", odredba treba da glasi:

"Odredbe ovog člana i čl. 13 do 16 ovog zakona primjenjuju se i u situacijama kada se povreda konkurencije na tržištu odnosi na snabdijevanje prekršioca."

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 26: Trenutna verzija odredbe može se tumačiti tako da se odredbe primjenjuju samo kada je povreda usmjerena na dobavljače.

Primjedba se prihvata

Obrazloženje: Korigovani član 13 stav 5 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

"Odredbe ovog člana i čl. 13 do 16 ovog zakona primjenjuju se i u situacijama kada se povreda konkurencije na tržištu odnosi na snabdijevanje prekršioca."

Primjedba/predlog/sugestija 27: Član 14 stav 2)

Predlažemo da se odredba dopuni i da glasi:

"Teret dokazivanja da je prekomjerna cijena iz stava 1 ovog člana prenesena i u kom obimu je na tuženom, a on u te svrhe može zahtijevati otkrivanje dokaza od oštećenika ili od trećih lica."

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 27: Obim u kome je prekomjerna cijena prenešena dalje niz lanac snabdijevanja je važno utvrditi radi utvrđivanja iznosa štete koji tuženi treba da nadoknadi. Dopuna je u skladu s Direktivom.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Predlog predlagača u dijelu prava tuženog da u svrhe dokazivanja da je prekomjerna cijena prenesena može zahtijevati otkrivanje dokaza od oštećenika ili od trećih lica je u skladu sa Direktivom, međutim u pravnom sistemu Crne Gore ovo nije izvodljivo bez posredovanja nadležnog suda. Članom 5 Nacrta zakona propisano je da nadležni sud rješava koji će se dokazi izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica. Takođe između ostalog propisano je i da će nadležni sud s obzirom na sve okolnosti, po svom uvjerenju cijeliti da li je utvrđivanje dokaza koje stranka predlaže opravdano, uzimajući pri tom u obzir legitimne interese svih stranaka u postupku i trećih lica, a naročito opravdanost predloga za utvrđivanje dokaza u odnosu na činjenice koje su opštepoznate, ili su sudu poznate u vršenju njegove funkcije ili na osnovu dokaza koji su već utvrđeni, opravdanost predloga u odnosu na trošak koji bi utvrđivanje predloženog dokaza imalo za treća lica, a za koje nadležni sud procijeni da nisu značajni za stranke u postupku, kao i da li dokaz za koji je podnjet predlog za utvrđivanje sadrži povjerljive informacije naročito u odnosu na treća lica. Imajući u vidu naprijed navedeno tuženi može zahtijevati otkrivanje dokaza od oštećenika ili od trećih lica, njemu se to pravo ne osporava ali bez posredovanja suda i naloga suda u našem pravnom sistemu tužilac ne može obavezati i osigurati da mu oštećenik ili treće lice otkriju dokaze.

Primjedba/predlog/sugestija 28: Član 15 stav 2 tačka 2):

Sadrži grešku, treba da glasi:

"povreda konkurencije na tržištu dovela do prekomjerne cijene za direktnog kupca tuženog."

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 28: Direktnog kupca umjesto indirektnog kupca, u skladu sa smislom odredbe i tekstom Direktive.

Primjedba se prihvata

Obrazloženje: Korigovani član 15 stav 2 tačka 2 Nacrta zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu će glasiti:

- 2) povreda konkurencije na tržištu dovela do prekomjerne cijene za direktnog kupca tuženog; i

Primjedba/predlog/sugestija 29: Član 17:

Predlažemo da se član dopuni odredbom:

"Ukoliko sud procjenjuje visinu štete u skladu sa stavom 1 ovog člana, mora se osloniti na relevantne ekonomske i računovodstvene metode za procjenu štete, uključujući analize tržišnih uslova i ekonomske faktore koji utiču na cijenu proizvoda ili usluga u trenutku povrede konkurencije."

Pored navedenog predlažemo dodavanje sljedećih odredaba u član 17 skladu s Direktivom koje se odnose na oborivu pretpostavku da je kao posljedica kartela nastala šteta:

"Pretpostavlja se da je kao rezultat povrede prava konkurencije učinjene u formi kartela nastala šteta, osim ako prekršilac ne dokaže suprotno.

Za štetu nastalu povredom prava konkurencije u formi kartela smatra se da je prouzrokovana tim kartelom, osim ako se dokaže da taj kartel nije bio uzrok štete."

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 29: U skladu s Direktivom, u zavisnosti od činjenica konkretnog slučaja, karteli dovode do povećanja cijena ili sprječavaju njihovo snižavanje koje bi se inače desilo da nije bilo kartela. Ova pretpostavka treba da bude oboriva i ograničena samo na kartele, s obzirom na njihovu tajnovitu prirodu koja povećava informacionu asimetriju i otežava tužiocima pribavljanje dokaza potrebnih za dokazivanje štete.

Primjedba se djelimično prihvata

Obrazloženje: Ne prihvata se predlog za dopunu člana 17 stav 1 Nacrta zakona zato što nije sadržan u Direktivi koja je predmet usaglašavanja sa Nacrtom zakona a dodatno i zato što se ovim predlogom nadležni sud ograničava na relevantne ekonomske i računovodstvene metode za procjenu štete. Kako se u skladu sa Nacrtom zakona u postupcima naknade štete shodno primjenjuje odredbe zakona kojim se uređuju parnični postupak i obligacioni odnosi, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno, data je mogućnost nadležnom sudu slobodne procjene na osnovu svih raspoloživih dokaza.

Prihvata se predlog za dopunu stava koji se odnosi na oborivu pretpostavku da je kao posljedica kartela nastala šteta. S tim u vezi u članu 17 dodaje se novi stav koji će glasiti:

"Pretpostavlja se da je povredom konkurencije na tržištu počinjenoj u formi kartela nastala šteta, osim ako prekršilac ne dokaže suprotno."

Primjedba/predlog/sugestija 30: Član 18:

Predlažemo da se član dopuni tako da se propiše da stranke mogu tokom čitavog prvostepenog i drugostepenog postupka saglasno zatražiti od suda zastoj postupka radi pokušaja sporazumnog rješavanja spora, bez obzira na način i forum rješavanja. Takođe, preporučujemo da se zastoj zastare zbog sporazumnog rješavanja sporova ograniči na dvije godine, u skladu s Direktivom.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 30: Predložene izmjene su u skladu s Direktivom i služe da stranke mogu u bilo kom trenutku do donošenja pravosnažne presude sporazumno riješiti spor, dok ograničenje trajanja zastoja zastare treba da se propiše radi obezbjeđivanja efikasnosti postupka.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: U skladu sa Direktivom navedeni stav se odnosi na pitanja arbitraže i u tom slučaju države članice (Crna Gora još uvijek nije država članica) obezbjeđuju da nacionalni sudovi pred kojima se vodi postupak za naknadu štete mogu suspendovati postupak do dvije godine kada stranke u tom postupku sudjeluju u sporazumnom rješavanju spora koji se odnosi na zahtjev obuhvaćen tim postupkom za naknadu štete.

Primjedba/predlog/sugestija 31 Član 18, stav 3

Uvesti kriterijume za smanjenje kazne, kao što su obim isplaćene štete i brzina postizanja nagodbe.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 31: Uvođenje kriterijuma za smanjenje kazne predlaže se radi izbjegavanja prekomjernog smanjenja kazni u slučajevima kada sporazum nije bio efikasan.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Direktiva koja je predmet usaglašavanja sa Nacrtom zakona ne predviđa uvođenje kriterijuma za smanjenje kazne radi izbjegavanja prekomjernog smanjenja kazni u slučajevima kada sporazum nije bio efikasan. Međutim, imajući u vidu da je članom 4 Nacrta zakona propisana shodna primjena u svakom slučaju se ostavlja nadležnom sudu procijena po slobodnoj ocjeni.

Primjedba/predlog/sugestija 32:

U cilju postizanja veće usklađenosti i efikasnosti u primjeni ovog propisa, bilo bi korisno napraviti jasnu vezu između ovog zakona i Zakona o zaštiti konkurencije. Naime, određene odredbe iz ovog zakona, poput onih koje se odnose na tržišnu dominaciju, antikonkurentne prakse i koncentracije, već su regulisane Zakonom o zaštiti konkurencije, te bi bilo korisno implementirati referencu na relevantne odredbe ovog zakona kako bi se obezbijedila koherentnost i smanjio prostor za nesuglasice u tumačenju. Povezivanje ovih propisa doprinosi usklađivanju sa praksama EU, koja zahtjeva dosljednu primjenu pravila konkurencije kroz sve sektore, uz obaveznu međusobnu koordinaciju nadzornih tijela i jasnu podjelu nadležnosti između zakonodavnih okvira.

Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje:

Članom 1 Nacrta zakona jasno je propisano da se ovim zakonom uređuju pravila postupka kojima se omogućava da svako lice koje je pretrpjelo štetu prouzrokovanu povredom konkurencije na tržištu od strane učesnika na tržištu ili udruženja učesnika na tržištu može efikasno ostvariti pravo na potpunu naknadu štete od tog učesnika na tržištu ili udruženja

učesnika kao i postupak za naknadu štete pred nadležnim sudom. Imajući u vidu da je u pitanju Nacrt zakona o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu koji je povezan sa "povredana konkurencije na tržištu od strane učesnika na tržištu ili udruženja učesnika na tržištu" jasno je da već postoji veza sa Zakonom o zaštiti konkurencije

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: Podgorica, 04.06.2025. godine.

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrt zakona, odnosno strategije: Direktorat za unutrašnje tržište i konkurenciju

